

Húsavík, 30.09.2026

Erindi til fjölskylduráðs,

Með erindi þessu vilja forstöðumenn Miðjunnar hæfingar og dagþjónustu og Borgarinnar frístundar og skammtímadvalar vekja athygli á húsnæðisaðstæðum starfsstöðvanna að Sólbrekku 28 og óska eftir að tekin verði ákvörðun um framtíðarhúsnæði þeirra.

Í Sólbrekku 28 eru reknar tvær starfsstöðvar Norðurbings, Miðjan hæfing og dagþjónusta og Borgin frístund og skammtímadvöl. Vorið 2023 var Miðjan flutt tímabundið á efri hæð hússins og starfsemi Borgarinnar færð á neðri hæð, en áður hafði Borgin haft allt húsið til umráða. Um bráðabirgðalausn var að ræða og hefur starfsemi beggja starfsstöðva verið látin ganga upp undanfarin þrjú ár.

Nú er hins vegar farið að þrengja verulega að starfseminni og enn liggur ekki fyrir ákvörðun um framtíðarhúsnæði starfsstöðvanna. Sólbrekka 28 hýsir nú umfangsmikla þjónustu við börn og fullorðið fatlað fólk með ólíkar og í sumum tilvikum miklar stuðningsþarfir. Ekki hafa verið gerðar nægilegar breytingar á húsnæðinu eða lóð þess til að aðlaga það að þeirri starfsemi sem þar fer fram. Starfsstöðvarnar hafa undanfarin ár leitað við að gera það besta úr þeim aðstæðum sem þeim hafa verið skapaðar. Staðan er þannig að ýmsir þættir eru farnir að hafa bein áhrif á daglega starfsemi og möguleika okkar til að veita einstaklingsmiðaða þjónustu og mæta ólíkum þörfum þjónustunotenda.

Á 8. fundi Notendaráðs fatlaðs fólks í Norðurbingi, þann 12. febrúar 2026, var farið yfir samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks og stöðu Norðurbings gagnvart ákvæðum hans. Í umfjöllun ráðsins um 9. gr. samningsins, sem fjallar um aðgengi, var sérstaklega bent á að aðgengi að neðri hæð Sólbrekku 28, þar sem Borgin frístund og skammtímadvöl er starfrækt, væri hvorki fullnægjandi fyrir hreyfihamlað fólk né aðra. Þessar ábendingar samræmast þeirri reynslu sem stjórnendur og starfsfólk Miðjunnar og Borgarinnar hafa af húsnæðinu. Aðgengi er þó aðeins einn þeirra þátta sem kalla á úrbætur. Takmarkað rými, salernisaðstaða, brunavarnir, hljóðvist, staðsetning og almennt skipulag húsnæðisins hafa einnig áhrif á möguleika starfsstöðvanna til að mæta þörfum þjónustunotenda.

Sólbrekka 28

Núverandi húsnæði er ekki sérstaklega hannað fyrir þá starfsemi sem þar fer fram heldur er þetta byggt og hannað sem íbúðarhús. Þjónustunotendur þurfa að geta komist um húsnæðið, tekið virkan þátt í starfseminni og nýtt nauðsynleg hjálpartæki, svo sem hjólastóla og lyftara, án hindrana. Núverandi aðstaður gera það ekki í öllum tilvikum mögulegt. Hurðarop og einstök rými eru þröng og aðstaða til að mæta fólki með skerta hreyfigetu er takmörkuð. Salernis- og baðaðstaða tekur heldur ekki nægilega mið af ólíkum stuðningsþörfum þjónustunotenda. Við teljum því mikilvægt að gerð verði fagleg úttekt á húsnæðinu með tilliti til aðgengismála, öryggis og þeirra krafna sem gera þarf til húsnæðis þar sem þjónusta við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir fer fram.

Staðsetningin veldur báðum starfsstöðvum áskorunum. Vegalengdir að miðbæ, skóla, íþróttamannvirkjum og annarri þjónustu eru frekar langar og eru brekkur og gönguleiðir á svæðinu krefjandi fyrir marga þjónustunotendur okkar. Sumir þeirra eiga erfitt með gang, hafa takmarkað úthald eða nota hjólastól. Þetta gerir það að verkum að bifreiðar eru notaðar meira en ella til að komast á milli staða. Miðlægari staðsetning á jafnsléttu, með góðu aðgengi að gönguleiðum og þjónustu, myndi auka möguleika þjónustunotenda til sjálfstæðis og virkrar þátttöku í samfélaginu.

Húsnæði starfseminnar þarf að styðja við þjónustuna en ekki takmarka hana líkt og hún gerir nú.

Þjónustunotendur hafa ólíkar þarfir og margir þeirra þola illa áreiti eða þurfa meira athafnarými vegna hjálpartækja og stuðningsþarfa. Rýmið veldur auknu áreiti og takmarkar möguleika starfsfólks til að skipta þjónustunotendum í minni hópa eða veita einstaklingsmiðaða þjónustu þegar þörf er á.

Eldhús beggja starfsstöðva eru hönnuð sem hefðbundin eldhús í íbúðarhúsnæði. Þau taka því ekki nægilega mið af umfangi starfseminnar, ólíkri hreyfigetu þjónustunotenda eða þeirri virkni sem þar fer fram.

Bílastæði við Sólbrekku 28 eru af skorum skammti og borist hafa kvartanir frá íbúum vegna fjölda bifreiða í götunni og við snúningsplan í enda botnlangagötu. Um er að ræða bifreiðar starfsfólks og þjónustunotenda auk bifreiða sem nauðsynlegar eru vegna starfseminnar. Auka þyrfti því bílastæði við húsið.

Miðjan hæfing og dagþjónusta:

Í Miðjuna sækja nú 26 þjónustunotendur og þar starfa 10 starfsmenn. Miðjan sinnir hæfingu og dagþjónustu og þarf húsnæðið að styðja við þroska-, iðju- og starfsþjálfun, félagslega þátttöku og einstaklingsmiðaða þjónustu.

- Salernið á efri hæð mætir ekki þörfum allra þjónustunotenda. Rýmið er lítið og aðstaða til að aðstoða einstaklinga takmörkuð. Ekki er nægilegt rými fyrir hjólastól og lyftara og erfitt er að koma fyrir nauðsynlegum stuðningsbúnaði.
- Tveir þjónustunotendur geta nú þegar ekki nýtt salernið vegna þessara aðstæðna. Það hefur bein áhrif á þjónustu þeirra þar sem tími þeirra í Miðjunni takmarkast af því að þeir komast ekki á salerni þar.
- Með hækkandi aldri þjónustunotenda má jafnframt gera ráð fyrir að þörf fyrir aðgengilega salernisaðstöðu aukist.
- Hver krókur og kimi efri hæðarinnar er nýttur til fullnustu. Með 26 þjónustunotendum og 10 starfsmenn getur sá fjöldi fólks í takmörkuðu rými skapað mikið áreiti.
- Reynslan sýnir að sumir þjónustunotendur sem áður nýttu meiri tíma í Miðjunni hafa dregið úr viðveru sinni eða hætt að koma vegna þess að áreiti verður of mikið í of litlu rými.
- Húsnæðið hefur því í ákveðnum tilvikum bein áhrif á möguleika Miðjunnar til að mæta þjónustubörfum einstaklinga. Jafnframt má gera ráð fyrir að fleiri einstaklingar á þjónustusvæðinu þurfi á þjónustunni að halda á næstu árum.
- Eldsvoði kom upp á efri hæð hússins fyrir um þremur árum. Í kjölfarið var rætt um að koma fyrir brunastiga við svalir en sú framkvæmd hefur ekki orðið að veruleika.
- Óskað er eftir að brunavarnir húsnæðisins verði teknar út af þar til bærum aðila, þar á meðal flóttaleiðir og brunahólfum á milli hæða, og að nauðsynlegar úrbætur verði framkvæmdar án tafar.
- Óskað er eftir að raflagnir og rafbúnaður verði yfirfarin og nauðsynlegar úrbætur gerðar.
- Þörf er á úrbótum á bílskúrshurð.
- Miðjan hefur frá upphafi verið í mismunandi húsnæði sem hefur að stórum hluta verið skilgreint sem tímabundið.
- Langvarandi óvissa um húsnæði hefur áhrif á möguleika til framtíðarskipulagningar og uppbyggingar þjónustunnar og ekki síður á þjónustunotendur sem þurfa á stöðugri og fyrirjáanlegri þjónustu að halda.

Borgin frístund og skammtímadvöl

Borgin er frístundaúrræði fyrir börn og ungmenni með langvarandi stuðningsþarfir á aldrinum

10–18 ára. Þar er jafnframt rekin skammtímadvöl fyrir börn og fullorðið fatlað fólk sem býr í heimahúsi. Þjónustunotendur Borgarinnar hafa ólíkar stuðningsþarfir og sumir þeirra hafa skerta hreyfigetu eða úthald.

- Aðgengi að neðri hæð Sólbrekku 28 er ábótavant, eins og Notendaráð fatlaðs fólks í Norðurþingi hefur einnig bent á. Gengið er niður malarstíg að inngangi Borgarinnar. Aðstæður geta verið erfiðar yfir vetrartímann og hálka myndast á gönguleiðinni. Þetta getur skapað sérstakar hindranir fyrir fólk með skerta hreyfigetu og þá sem nota hjólastóla eða önnur hjálpartæki.
- Í Borginni er aðeins eitt salerni fyrir þjónustunotendur og starfsfólk.
- Bæta þarf aðstöðu við handlaug, meðal annars með hentugra blöndunartæki og betri lýsingu yfir vaski. Sumir þjónustunotendur eiga erfitt með daglegar athafnir, svo sem að bursta tennur, við núverandi aðstæður.
- Vísbendingar hafa verið um myglu í herbergi undir bílskúr og hefur áður verið bent á vandamálið. Óskað er eftir faglegri úttekt á rýminu og að gripið verði til viðeigandi ráðstafana í samræmi við niðurstöður hennar.
- Einnig verður reglulega vart við óþægilega lykt á neðri hæð, sérstaklega við upphaf dags og eftir helgar, og þarf þá að lofta húsnæðið vel.
- Reglulega kemur jafnframt upp tjúrylkt frá niðurfalli í þvottahúsi og komið hefur fyrir að niðurfall í sturtu og salerni stíflist. Nauðsynlegt er að greina orsök þessara vandamála og ráðast í viðeigandi úrbætur.
- Bæta þarf hljóðvist og hljóðeinangrun í eldhúsi, vinnu- og samverurými og á gangi að baðherbergi. Góð hljóðvist er sérstaklega mikilvæg þar sem sumir þjónustunotendur geta verið viðkvæmir fyrir hávaða og öðru áreiti.
- Laga þarf glugga í herbergi við gang að þvottahúsi og mála hluta húsnæðisins.
- Hluti húsgagna Borgarinnar er fenginn notaður og sum húsgögn og búnaður eru orðin slitin. Endurnýja þarf búnað eftir þörfum þannig að hann henti þeirri starfsemi sem fram fer í húsnæðinu.
- Fjárhagsáætlun Borgarinnar gerir ekki ráð fyrir framkvæmdum og endurbótum af þeirri stærðargráðu sem nauðsynlegar kunna að vera til að bæta úr framangreindum atriðum.

Framtíðarlausn og úrbætur

Þótt nauðsynlegt sé að ráðast í ýmsar úrbætur á Sólbrekku 28 teljum við mikilvægt að þær verði ekki skoðaðar sem varanleg lausn á húsnæðismálum starfsstöðvanna. Miðjan og Borgin sinna mikilvægri þjónustu við börn og fullorðið fatlað fólk með langvarandi, fjölbreyttar og í sumum tilvikum miklar stuðningsþarfir. Húsnæði starfsemi beggja þarf að taka mið af því og styðja við sjálfstæði, þátttöku, öryggi og einstaklingsmiðaða þjónustu.

Við teljum því nauðsynlegt að annars vegar ráðast í þær úrbætur á Sólbrekku 28 sem ekki geta beðið og hins vegar að hefja markvissa vinnu við varanlega framtíðarlausn fyrir báðar starfsstöðvar.

Óskað er eftir að:

- Tekin verði formleg ákvörðun um framtíðarhúsnæði fyrir Miðjuna og Borgina, þar sem þarfir þjónustunotenda, aðgengi, nægilegt rými, öryggi og framtíðarþróun þjónustunnar verði höfð að leiðarljósi.
- Framtíðarlausn verði tilbúin innan þriggja ára.

- Gerð verði tímasett framkvæmda- og kostnaðaráætlun vegna nauðsynlegra úrbóta á Sólbrekku 28 á meðan starfsemin verður þar áfram.
- Öryggis- og aðgengismál verði tekin fyrir án tafar, þar helst aðkoma að borginni og brunavarnir.
- Tryggt verði virkt samráð við þjónustunotendur, stjórnendur og félagsþjónustu.

Samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks hefur lagagildi á Íslandi samkvæmt lögum nr. 80/2025. Nokkur ákvæði samningsins eiga sérstaklega við um starfsemi Miðjunnar og Borgarinnar.

9. gr. samningsins fjallar um aðgengi. Þar er lögð áhersla á að fatlað fólk hafi aðgang, til jafns við aðra, að hinu efnislega umhverfi, samgöngum, aðstöðu og þjónustu. Með hliðsjón af þeim hindrunum sem lýst hefur verið hér að framan teljum við mikilvægt að aðgengi að og innan Sólbrekku 28 verði metið sérstaklega.

19. gr. fjallar um sjálfstætt líf og þátttöku í samfélaginu. Staðsetning Sólbrekku 28, brattar gönguleiðir og þörf fyrir akstur geta takmarkað möguleika sumra þjónustunotenda til sjálfstæðra ferða og þátttöku í samfélaginu.

30. gr. fjallar meðal annars um þátttöku í tómstunda-, frístunda- og íþróttastarfi. Ákvæðið tengist sérstaklega starfsemi Borgarinnar og mikilvægi þess að staðsetning og aðgengi styðji við þátttöku þjónustunotenda í samfélaginu.

Í lögum nr. 38/2018 um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir er meðal annars fjallað um þjónustu við fötluð börn og fjölskyldur þeirra, frístundaþjónustu, skammtímadvöl og hæfingu og dagþjónustu. Sérstaklega er vísað til **13., 16., 17. og 24. gr. laganna**. Ákvæðin tengjast með beinum hætti þeirri þjónustu sem veitt er í Miðjunni og Borginni og mikilvægi þess að húsnæði og aðbúnaður styðji við einstaklingsmiðaða þjónustu og þátttöku þjónustunotenda.

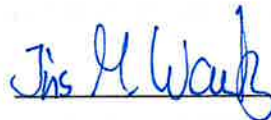
23. gr. Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna, sbr. lög nr. 19/2013, fjallar sérstaklega um réttindi fatlaðra barna og mikilvægi þess að aðstæður þeirra stuðli að sjálfstæði og virkri þátttöku í samfélaginu. Ákvæðið á sérstaklega við um börn og ungmenni sem nýta þjónustu Borgarinnar.

Þá þarf að líta til **byggingarreglugerðar nr. 112/2012** og ákvæða hennar um aðgengi og algilda hönnun. Þar skiptir meðal annars **6.8.3. gr. um snyrtingar og baðherbergi** máli með hliðsjón af þeirri salernisaðstöðu sem nú er í Sólbrekku 28.

Virðingarfyllt,

Guðrún Lilliendahl Eiríksdóttir
Forstöðumaður, Miðjan hæfing og dagþjónusta

Iris Myriam Waitz
Forstöðumaður, Borgin frístund og skammtímadvöl

Guðrún Margrét Einarsdóttir
Verkefnastjóri, Miðjan Hæfing og dagþjónusta

Sunna Mjöll Bjarnadóttir
Forstöðuproskafjálfi í málefnum fatlaðra

Anna Björg Leifsdóttir
Forstöðumaður í málefnum barna og fjölskyldna